

Kodeks postępowania

Uzasadnienie

Polityka szkoły została poddana kontroli i aktualizacji podczas Tygodnia Etosu 2011/12. Ma ona na celu zapewnienie pozytywnego oraz bezpiecznego środowiska nauki i pracy wszystkim członkom szkolnej społeczności. Kontrola tej polityki została przeprowadzona przez pracowników szkoły i rodziców, a ostateczny projekt został udostępniony pracownikom i rodzicom przed jego przyjęciem przez Zarząd. Kodeks postępowania ma za zadanie promowanie etosu szkoły, spełniając jednocześnie prawne i etyczne wymogi szkolne. Zasady narzucone dzieciom są ograniczone do minimum i propagują dobre zachowanie.

W niniejszej polityce termin "pracownik" odnosi się do nauczycieli, nauczycieli wspomagających, pracowników sekretariatu, personelu sprząającego, trenerów, itd., którzy mogą znajdować się w szkole.

W przypadku Dyrektora, nazwa odnosi się do także do pracownika, który zastępuje Dyrektora.

Niniejsza polityka nie dotyczy poszczególnych dzieci, ale całych klas bądź grup.

Cele

Cele Kodeksu Postępowania Tralee Educate Together są następujące:

1. Stanowić wskazówki dla dzieci, nauczycieli i rodziców w zakresie oczekiwanych rodzajów zachowania.
2. Zapewnienie skutecznego i bezpiecznego funkcjonowania szkoły.
3. Rozwijanie poczucia własnej wartości wśród uczniów i promowanie pozytywnego zachowania.
4. Wspieranie rozwoju poczucia odpowiedzialności i samodyscypliny wśród uczniów w oparciu o szacunek, uwagę i empatię wobec innych.
5. Ułatwienie edukacji i rozwoju każdego dziecka.
6. Wspieranie troski o siebie i środowisko.
7. Pozwolić, aby nauczyciele mogli uczyć bez zakłóceń.

Realizacja

Każdy członek szkolnej społeczności ma do odegrania rolę w realizowaniu Kodeksu Postępowania. Zasady będą ograniczone do minimum kładąc nacisk na pozytywne zachowanie oraz będą stosowane w sposób sprawiedliwy i konsekwentny z uwzględnieniem wieku uczniów oraz indywidualnych różnic. Będziemy zachęcali i nagradzali dobre zachowanie i jego poprawę. W przypadku wystąpienia trudności rodzice zostaną powiadomieni jak najprędzej.

Ogólne wskazówki dotyczące pozytywnego zachowania

1. Uczniowie powinni w każdej sytuacji traktować wszystkich dorosłych oraz innych uczniów z szacunkiem i uprzejmością. Zachowanie, które koliduje z prawem innych do nauki oraz bezpieczeństwa, jest nie do przyjęcia.
2. Uczniowie powinni okazywać szacunek szkolnemu mieniu oraz utrzymywać szkołę w czystości.
3. Uczniowie powinni być dumni ze swojego wyglądu, posiadać wszystkie podręczniki i wymagane materiały oraz stawiać się we właściwym miejscu, o odpowiedniej porze.
4. Uczniowie powinni stosować się do instrukcji nauczyciela, pracować najlepiej, jak potrafią oraz starannie odrabiać pracę domową.
5. Uczniowie powinni uczęszczać do szkoły codziennie, chyba że istnieje uzasadniony powód nieobecności, w którym to przypadku szkoła musi dostać informację na piśmie, podając przyczynę nieobecności.

Nękanie

Nękanie to powtarzalna werbalna, psychologiczna lub fizyczna forma agresji stosowana przez jednostkę lub grupę wobec innych. Najczęstszymi objawami nękania są agresywny kontakt fizyczny, obrzucanie wyzwiskami, zastraszanie, wymuszanie, odosobnienie i drwiny. Nękanie nie będzie tolerowane, a rodzice powinni współpracować ze szkołą przy zwalczaniu przejawów znęcania się w zgodzie ze szkolną Polityką Antymobbingową.

Zapewnienie pozytywnego zachowania

Pozytywne wzmocnienie dobrego zachowania oraz jego poprawa prowadzą do polepszenia samodyscypliny. Kładziemy większy nacisk na nagrody i zachęty niż kary.

Strategie/Zachęty

1. Ciche słowo bądź gest, aby pokazać aprobatę.
2. Komentarz w zeszycie dziecka.
3. Pochwała na forum innej klasy lub u Dyrektora.
4. Potwierdzenie dobrej pracy/zachowania przed klasą lub grupą.
5. Nagrody indywidualne za zasługi w klasie, punkty bądź naklejki.
6. Powierzenie jakiegoś szczególnego zadania lub zaszczytu.
7. Pisemna lub werbalna rozmowa z rodzicem.

Zniechęcenie do złego zachowania

Celem kar i innych metod jest propagowanie właściwych odruchów i zniechęcenie do złego zachowania. Kary będą stosowane według wagi przewinienia z uwzględnieniem wieku i rozwoju emocjonalnego. Zaliczać się do nich będą:

1. Rozmowa z uczniem.
2. Werbalna reprimenda ze wskazaniem właściwego zachowania.
3. Czasowa rozłąka z rówieśnikami w klasie i/oraz czasowe przeniesienie do innej klasy.
4. Praca dodatkowa.
5. Utrata przywilejów.
6. Zatrzymanie i praca w czasie przerw.
7. Rozmowa z rodzicami.
8. Skierowanie do Dyrektora.
9. Rozmowa Dyrektora z rodzicami.
10. Wykluczenie (zawieszenie bądź wydalenie) ze szkoły (zgodnie z Art. 130 Rules of National Schools wraz ze zmianami w okólniku i Education Welfare Act z 2000 roku).

Nieodpowiednie kary

Nieodpowiednie kary obejmują:

1. Karę fizyczną lub groźbę jej wykonania. Karanie fizyczne uczniów jest nielegalne zgodnie z Sekcją 24 Non-Fatal Offences against the Person Act z 1997 roku.
2. Wyśmiewanie, sarkazm lub uwagi, które mogą podważyć pewność siebie ucznia.
3. Upokorzenie publiczne lub na osobności.
4. Stosowanie kar wobec całej grupy lub klasy w przypadkach indywidualnych lub małych przewinień kilku uczniów.
5. Pozostawienie ucznia bez nadzoru (np. na korytarzu), gdy znajduje się pod opieką szkoły.
6. Trwała izolacja lub ignorowanie ucznia w klasie.
7. Kary, które są stosowane w sposób dyskryminujący. Equal Status Acts 2000 to 2004 zabrania dyskryminacji podczas stosowania kar.

Uczniowie nie będą pozbawieni osobistego zaangażowania w prowadzone zajęcia, chyba że w grę będzie wchodziło ich zdrowie/bezpieczeństwo.

Zawieszenie/Wydalenie

Przed wymierzeniem surowych kar, takich jak zatrzymanie, zawieszenie lub wydalenie, zostaną wykorzystane zwyczajne kanały komunikacji między szkołą a rodzicami. Komunikacja ta może być werbalna bądź listowna, zależnie od okoliczności.

W przypadku rażącego lub powtarzającego się poważnego złego zachowania rozważone zostanie zawieszenie. Rodzice zostaną zaproszeni do szkoły w celu przedyskutowania przypadku ich dziecka.

Agresywne lub groźne zachowanie, także z użyciem siły fizycznej przeciwko pracownikowi szkoły, uczniowi bądź studentowi odbywającemu praktyki będzie traktowane jako rażące złe zachowanie.

W przypadku powtarzających się poważnych przykładów złego zachowania, Przewodniczący Zarządu zostanie o tym poinformowany, natomiast rodzice otrzymają pisemną prośbę, żeby stawić się w szkole na spotkaniu z Przewodniczącym i Dyrektorem. Szkoła postara się zapewnić wszelkie możliwe wsparcie rodzicom. Jeśli rodzice nie zobowiążą się, że uczeń zacznie zachowywać się w zadowalający sposób w przyszłości, uczeń może zostać na jakiś czas zawieszony. Przed zawieszeniem, o ile to możliwe, Dyrektor może zbadać przypadek konsultując się z nauczycielami oraz innymi członkami szkolnej społeczności, zamieszkanymi w sprawę, z uwzględnieniem historii poprzednich ekscesów, ich przebiegu i kontekstu, zastosowanych kar bądź innych rozwiązań wraz z ich rezultatem i istotnych informacji medycznych. Decyzja o zawieszeniu jest podejmowana w zgodzie z Rules for National Schools oraz the Education Welfare Act z 2000 roku.

W przypadku rażącego złego zachowania, jeśli jest to konieczne, aby zapewnić porządek, dyscyplinę i bezpieczeństwo uczniów i pracowników, Zarząd upoważnia Przewodniczącego lub Dyrektora do wymierzenia natychmiastowego zawieszenia na okres nie dłuższy niż trzy szkolne dni do czasu omówienia kwestii z rodzicami dziecka.

Wydalenie może być zastosowane w skrajnym przypadku, w zgodzie z Rules for National Schools oraz the Education Welfare Act z 2000 roku. Przed zawieszeniem lub wydaleniem ucznia Zarząd informuje o tym na piśmie lokalnego szkolnego inspektora ds. opieki społecznej na w zgodzie z Sekcją 24 Education Welfare Act.

Odwołanie zawieszenia (Przywrócenie)

Po lub w czasie zawieszenia rodzic/e może wystąpić z prośbą o przywrócenie dziecka do szkoły. Rodzic/e musi się zobowiązać, że zawieszony uczeń będzie się zachowywał w zgodzie z kodeksem szkolnym, a Dyrektor musi być przekonany, że przywrócenie nie będzie stanowiło zagrożenia bezpieczeństwa tego ucznia, jego/jej kolegów oraz pracowników. Dyrektor w razie potrzeby ułatwi przygotowanie planu zachowania dla tego ucznia oraz przywróci go do klasy.

Szkolne zasady

Szkolne zasady są ograniczone do minimum i opracowane w odniesieniu do ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i dobrobytu wszystkich członków szkolnej społeczności. Jeśli szkoła ma skutecznie funkcjonować, te reguły i przepisy muszą być wyraźnie określone oraz egzekwowane konsekwentnie i sprawiedliwie.

Przed / Po szkole

Rodzicom przypomina się, że pracownicy szkoły nie ponoszą odpowiedzialności za uczniów przed oficjalnym czasem otwarcia, tj. 8:45 i po oficjalnym czasie zamknięcia, tj. 13:25 (w przypadku klas najmłodszych) i 14:25 (w przypadku pozostałych klas) z wyjątkiem, jeśli uczniowie są zaangażowani w działalność ponadprogramową, organizowaną przez szkołę i zatwierdzoną przez Zarząd. Uczniowie zaangażowani w taką działalność powinni w tym czasie stosować się do szkolnej polityki zachowania. W interesie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dzieci muszą zostać odebrane ze szkolnego podwórka, gdy skończą się lekcje.

Nieobecności

Dzieci powinny być w szkole każdego dnia. Władze szkoły mają świadomość, że od czasu do czasu dziecko może nie stawić się w szkole z powodu choroby lub innej nieuniknionej przyczyny, jednak powinno to być ograniczone do minimum.

Co kwartał Dyrektor robi zestawienia dla National Education Welfare Board (NEWB), jako że jest to wymagane w Education Welfare Act z 2000 roku. Nieobecność dziecka zgłasza się do NEWB w przypadku, gdy dziecko opuściło 20 dni lub zostało zawieszona na 6 lub więcej dni. Zgłoszenie to jest wysyłane bez stosownego powiadomienia.

Każda nieobecność musi zostać usprawiedliwiona u wychowawcy klasy pierwszego dnia po powrocie dziecka do szkoły. Usprawiedliwienie na piśmie musi zawierać datę i powód nieobecności. Kontakt telefoniczny nie jest wystarczający. E-mail jest dopuszczalny. Każda nieobecność bez podania przyczyny zostanie zanotowana jako nieusprawiedliwiona.

Dyrektor skontaktuje się z rodzicami, jeśli uzna, że liczba nieobecności dziecka jest powodem do zmartwień. Kontakt ten może się odbyć za pomocą SMS-a, telefonu, listu lub powiadomienia domu rodzinnego.

Rodzice zostaną poinformowani o dniach wolnych na początku roku szkolnego. Informacje te zostaną również umieszczone na stronie internetowej szkoły. Inne dni wolne w trakcie roku szkolnego są niedopuszczalne.

Obowiązki Zarządu

1. Zapewnienie wygodnego, bezpiecznego środowiska.
2. Wspieranie Dyrektora i pracowników przy realizacji kodeksu.
3. Przyjęcie kodeksu.

Obowiązki Dyrektora

1. Propagowanie pozytywnego klimatu w szkole.
2. Upewnienie się, że Kodeks Postępowania jest realizowany w sposób sprawiedliwy i konsekwentny.
3. Zorganizowanie kontroli kodeksu zgodnie z wymaganiami.

Obowiązki nauczyciela

1. Wspieranie i realizacja szkolnego Kodeksu Postępowania.
2. Stworzenie bezpiecznego środowiska pracy dla każdego ucznia.
3. Uznanie i potwierdzenie dobrej pracy.
4. Przygotowanie do lekcji i poprawianie pracy uczniów.
5. Uznanie i wspieranie indywidualnych talentów i różnic między uczniami.
6. Uprzejma, konsekwentna i sprawiedliwa postawa.
7. Zmniejszenie okazji do niepożądanych zachowań do minimum.
8. Właściwe rozwiązanie kwestii złego zachowania.
9. Zapisywanie przypadków poważnego złego zachowania bądź powtarzających się przypadków niewłaściwego zachowania.
10. Zapewnienie wsparcia kolegom.
11. Komunikowanie się z rodzicami, jeśli zajdzie taka potrzeba oraz dostarczanie raportów w sprawach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania.

12. Okazywanie szacunku wszystkim członkom szkolnej społeczności.

Obowiązki ucznia

1. Regularne i punktualne stawianie się w szkole.
2. Słuchanie nauczycieli oraz ich zaleceń/rad.
3. Okazywanie szacunku wszystkim członkom szkolnej społeczności.
4. Unikanie zachowań, które mogłyby stwarzać zagrożenie dla innych.
5. Unikanie wszelkich nieprzyjemnych uwag, przekleństw i wyzwisk.
6. Włączanie innych uczniów do gier i aktywności.
7. Przynoszenie właściwych materiałów/książek do szkoły.
8. Postępowanie zgodnie z zasadami szkolnymi i klasowymi.

Obowiązki rodziców/opiekunów

1. Wspieranie dzieci, aby miały szacunek do siebie i mienia.
2. Wspieranie dzieci, aby stawiały się w szkole codziennie i punktualnie.
3. Zainteresowanie, zachęcanie i wspieranie dzieci w ich pracy w szkole.
4. Zaznajomienie się z Kodeksem Postępowania i wspieranie jego realizacji.
5. Współpraca z innymi nauczycielami w przypadku, gdy zachowanie dziecka sprawia trudności innym.
6. Komunikacja ze szkołą w odniesieniu do jakichkolwiek problemów, które zaburzają rozwój/zachowanie dziecka.
7. Upewnienie się, że dzieci mają właściwe materiały do szkoły.
8. Okazywanie szacunku wszystkim członkom szkolnej społeczności.
9. Przyniesienie pisemnego usprawiedliwienia wychowawcy w dniu powrotu dziecka do szkoły po nieobecności.

Niniejsza polityka zostanie poddana kontroli we wrześniu 2015 roku.

Zatwierdzono przez Zarząd dnia 25 czerwca 2012 roku.

Podpis: _____

Francisse Walshe

Przewodnicząca Zarządu

Polityka antymobbingowa

Polityka opiera się na wytycznych DES nt. „Przeciwdziałania nękanii” dostępnych pod adresem www.education.ie/servlet/blobServlet/school_bullying.htm. Ma ona na celu zapewnić bezpieczne i opiekuńcze środowisko, w którym wszystkie dzieci mogą rozwinąć swój pełen potencjał.

Szkoła nie toleruje i nie zezwala na żadną formę nękania w społeczności szkolnej. Zarząd jest zobowiązany do zapewnienia, że wszyscy członkowie społeczności szkolnej – uczniowie, pracownicy i rodzice mogą działać, żeby zwalczać nękanie. Polityka ta kieruje działaniami i organizacją na terenie szkoły, aby zapobiegać i reagować na nękanie.

Definicja Nękania

Nękanie może być zdefiniowane jako powtarzające się akty agresji; mogą być one werbalne, psychologiczne lub fizyczne, stosowane przez jednostkę lub grupę wobec innych.

Znęcanie się może przyjąć wiele różnych form, takich jak fizyczna agresja, niszczenie mienia, kradzież, wymuszenie, zastraszanie, obraźliwe rozmowy telefoniczne, odosobnienie, wyzywanie, uwagi pisemne, sieci społeczne, wysyłanie e-maili lub SMS-ów. Jako forma agresywnego zachowania jest na ogół bolesna i celowa. Z czasem staje się trwała, a nękanym trudno się bronić.

Ważne, by nie pomylić nękania z odosobnionymi przypadkami agresywnego lub aspołecznego zachowania, które nie mogą być tolerowane. Jednak gdy to zachowanie staje się systematyczne i trwałe, jest potręgane jak nękanie.

Wszyscy członkowie społeczności szkolnej mają do odegrania ważną rolę w zapobieganiu nękania.

Zarząd

Zarząd jest odpowiedzialny za to, by wszyscy członkowie społeczności szkolnej mogli skutecznie radzić sobie z nękanii. Jest zobowiązany do zapewnienia właściwej ilości czasu i środków dla realizacji tej polityki. Zarząd upewni się, że wdrożono odpowiedni nadzór i system monitorowania, aby zapobiegać nękanii i zwalczać jego przejawy, jeśli takowe się pojawią.

Pracownicy szkoły

Pracownicy szkoły będą sprzyjać atmosferze przyjaźni, szacunku i tolerancji. Samoocena dzieci będzie rozwijana poprzez docenianie indywidualnych różnic, osiągnięć, a także uznanie oraz nagradzanie dobrego zachowania i postępowania, oraz umożliwienie osiągnięcia sukcesu poprzez program nauczania i szkołę. Nauczyciele będą pomagali uczniom rozwinąć

emпатиę omawiając uczucia i próbę postawienia się w sytuacji innych. Relacje z uczniami będą opierały się na wzajemnym szacunku i zaufaniu, aby uczniowie zdobyli zachowanie pracowników szkoły. Nauczyciele będą czujni, wykażą się wrażliwością i troską wobec uczniów, którzy ujawnią przypadek nękania oraz zbadają wszystkie znane przypadki znęcania się.

Nauczyciele omówią szkolną Politykę antymobbingową z uczniami i użycie behawioralnych strategii zarządzania, które skupiają się na rozwiązaniu problemu i umożliwieniu uczniom podjęcia aktywnej roli w szukaniu takich rozwiązań.

Formalny program nauczania szkoły zostanie również wykorzystany, aby kształcić postawy uczniów przeciwko nękaniam. Kwestie antymobbingowe mogą zostać podjęte przez szkolny program etyki, program Social Personal and Health Education i/oraz Circle Time.

Uczniowie

Uczniowie powinni być mili i mieć do siebie wzajemny szacunek. Uczniowie powinni zgłaszać przypadki nękania swoim rodzicom i nauczycielom.

Rodzice

1. Zachęcają do pozytywnego zachowania i odwodzą od niewłaściwego tak w domu, jak i w szkole.
2. Zachęcają dzieci do rozwiązywania problemów bez uciekania się do agresji.
3. Zachęcają dzieci, żeby się dzieliły z innymi, były miłe, opiekuńcze i wyrozumiałe.
4. Uważają na oznaki, że ich dziecko jest nękanym bądź znęca się nad innymi.
5. Nie lekceważą swoich instynktów.
6. Omawiają szkolną Politykę antymobbingową ze swoimi dziećmi.
7. Wspierają szkołę w wysiłkach, aby przeciwdziałać i likwidować nękanie.

Procedury zgłaszania i badania przypadków nękania

Przypadki nękania powinny być zgłaszane nauczycielowi bądź wychowawcy klasy w celu ich zbadania. Zgłoszenie to może zostać przedłożone przez ucznia, rodzica bądź kolegę. Wszystkie zgłoszone przypadki, które są poważne bądź wpisują się w pewien wzór zachowania, zostaną zapisane, zbadane oraz zażegnane tak, jak będą na to pozwalały okoliczności. Poważne przypadki nękania zostaną zgłoszone Dyrektorowi. Zgłoszenia dotyczące takiego zachowania na drodze do lub ze szkoły zostaną zbadane przez Dyrektora. Jeśli zdarzy się incydent tego rodzaju, rodzice wszystkich uczestniczących w sytuacji stron zostaną poinformowani. Pracownicy zostaną poproszeni o pomoc przy dyżurach podczas przerw.

Reagowanie na nękanie

Każdemu, kto padł ofiarą nękania, zostanie zaoferowane wsparcie w postaci natychmiastowej rozmowy z nauczycielem klasowym bądź innym, wraz z możliwością otrzymania takiego wsparcia na żądanie w późniejszym czasie. Społeczność szkolna pomoże nękanemu dziecku przez zastosowanie procedury obserwowania, aby zapewnić mu bezpieczeństwo.

Szkoła poinformuje rodziców/opiekunów o zaistniałej sytuacji, a także podjętych środkach, aby pomóc dziecku i zachęcić je do zgłaszania podobnych incydentów, jeśli takowe wystąpią.

Dziecku zaangażowanemu w nękanie zostanie zaoferowana pomoc i wsparcie. Z dzieckiem odbędzie się rozmowa w celu odkrycia powodów wmieszania się w sprawę. Jego rodzice/opiekunowie zostaną poinformowani o zaistniałej sytuacji. Z dzieckiem podjęta zostanie również praca, aby poprawić jego zachowanie. Szkolny Kodeks Postępowania dotyczy nękania. Dziecko, które bierze udział w nękanii, zostanie poproszone, aby postawić się w sytuacji ofiary. W pewnych okolicznościach dziecko zaangażowane w nękanie może zostać wykluczone z zabaw podczas przerwy na lunch albo zostać poddane obserwacji, a jeśli nękanie będzie trwać dalej, może zostać zawieszony zgodnie z procedurą.

Każde dziecko, które będzie uczestniczyć w odwecie na uczniu, który zgłosił przypadek nękania lub się do tego przyczyniło, będzie podlegało kodeksowi dyscypliny szkolnej. Przypadki nękania zostaną użyte do wzmocnienia Polityki antymobbingowej w szkole. Można będzie ustalić spotkania, aby ocenić postęp i/lub przywrócić relacje.

Niniejsza polityka zostanie poddana kontroli we wrześniu 2015 roku.

Zatwierdzono przez Zarząd dnia 25 czerwca 2012 roku.

Podpis: _____

Francisse Walshe

Przewodnicząca Zarządu

Porady dla rodziców (ze strony internetowej Irlandzkiej Krajowej Organizacji Nauczycieli)

Załącznik 1

Skutki nękania

Nękanie może wpłynąć na uczniów na wiele różnych sposobów. Ich życie może się stać nieszczęśliwe. Mogą na tym ucierpieć i nie chcieć uczęszczać do szkoły. Winiąc samych siebie za nękanie, ich pewność siebie i poczucie własnej wartości mogą się obniżyć. Niektóre dzieci mogą doświadczyć stresujących objawów, takich jak bóle brzucha czy głowy, koszmary senne lub ataki paniki. Ta forma zmartwienia może mieć negatywny wpływ na ich koncentrację i naukę. Jeśli nie zostanie zakwestionowane, nękanie może być postrzegane przez innych uczniów jako szybka i skuteczna metoda osiągnięcia tego, czego chcą.

Oznaki zachowania ofiary nękania

1. Następujące oznaki/objawy mogą sugerować, że uczeń jest nękanym:
2. Niepokój dotyczący podróży do i ze szkoły – prośenie rodziców o przywożenie i odwożenie, zmiana trasy dojazdowej, unikanie regularnego czasu podróży do i ze szkoły.
3. Niechęć lub odmowa pójścia do szkoły, wałęsanie się.
4. Pogorszenie wydajności w szkole, utrata koncentracji, entuzjazmu i zainteresowania szkołą.
5. Fizyczne dolegliwości (np. bóle głowy i brzucha).
6. Niewyjaśnione zmiany nastroju lub zachowania. Można to zaobserwować szczególnie przed powrotem do szkoły po weekendzie lub wakacjach.
7. Widoczne oznaki niepokoju i zdenerwowania – jękanie, zamykanie się w sobie, koszmary senne, problemy ze snem, płacz, brak apetytu, wymioty, moczenie się w nocy.
8. Spontaniczne, niewłaściwe komentarze dotyczące innych uczniów lub nauczycieli.
9. Zaginione lub zniszczone rzecz osobiste.
10. Zwiększona liczba prośb o pieniądze bądź kradzież pieniędzy.
11. Siniaki, skaleczenia niewiadomego pochodzenia lub zniszczona odzież.
12. Niechęć lub odmowa wyjaśnień, co trapi dziecko.

Te objawy niekoniecznie oznaczają, że dziecko padło ofiarą nękania. Jeśli symptomy się powtarzają lub występują w połączeniu z innymi, zostaną podjęte kroki, aby ustalić, co ma taki wpływ na dziecko.

Co zrobić, jeśli dziecko padło ofiarą nękania

1. Porozmawiaj z dzieckiem, żeby poznać szczegóły zaistniałej sytuacji.
2. Zapewnij go/ją, że ty i szkoła mu/jej pomogą.

3. Omów z nim/nią, co zrobić dalej – być może dziecko zasugeruje możliwe rozwiązanie tej sytuacji.
4. Zachęć go/ją, żeby porozmawiał/a o tym z nauczycielem.
5. Jak najszybciej skontaktuj się ze szkołą.
6. Śledź rozwój wypadków, aby upewnić się, że sprawa została pomyślnie rozwiązana.

Co powinno zrobić dziecko, jeśli wie, że ktoś padł ofiarą nękania

1. Poinformować nauczyciela (na osobności, jeśli zajdzie potrzeba).
2. Poinformować jego/jej rodziców – skontaktują się ze szkołą.
3. Porozmawiać z ofiarą nękania – być może dziecko będzie w stanie mu/jej pomóc.
4. Odrzucić nękanie jako rodzaj zachowania wśród kolegów – powiedzieć im, że to złe.
5. Pomóc ofierze nękania wydostać się z sytuacji.
6. Znać i stosować się do szkolnego Kodeksu Postępowania.

Co powinno zrobić dziecko w przypadku, gdyby padło ofiarą nękania

1. Natychmiast poinformować nauczyciela.
2. Poinformować rodziców w domu.
3. Zwierzyć się koledze.
4. Pomóc nauczycielowi w zbadaniu sprawy.
5. Powiedzieć dręczycielowi, żeby przestał.

Zasady w klasie

- Będę słuchał mojego nauczyciela
- Zajmę się swoją pracą
- Podniosę rękę do góry, jeśli zechcę coś powiedzieć
- Będę miał przy sobie podręczniki i materiały szkolne każdego dnia
- Będę szanował mojego nauczyciela i kolegów z klasy
- Będę szanował sprzęt i mienie szkoły
- Zawsze będę postępował bezpiecznie
- Zawsze będę starał się dać z siebie wszystko

Zasady podczas przerw

- Będę się bawił grzecznie
- Będę się bawił bezpiecznie
- Zapytam nauczyciela o pozwolenie, żeby pójść do toalety.
- Rzucanie kamieniami jest niebezpieczne, więc będę się bawił w coś innego
- Niektóre gry i zabawa w pociąg są niebezpieczne, więc będę się bawił bezpiecznie z moimi kolegami